

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 3 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 205. szám.

Péntek, szeptember 10.

A politikai szünet vége.

— szeptember 10.

A politika nyári szünete véget ért. A mai nappal megkezdődnek azok a nagyfontosságú tanácskozások, amelyek elé feszült érdeklődéssel tekint az egész politikai világ nemcsak Magyarországon, de Bécsben is. Ezek a tanácskozások természetesen legelső sorban az aktuális folyó ügyeket illetik, melyek a hosszú nyári szünet alatt meglehetősen számban fölhalmozódtak s melyek között nem egy nagyobb fontosságú, országos érdekű ügy is van. Döntő fontosságú azonban e tanácskozásokat azok a küszöbön álló megbeszélések és tárgyalások teszik, melyek az általános politikai helyzettel kapcsolatban a kormányzat képviselői összeülése alkalmával, szeptember 28-án bekövetkező lemondására s ebből folyólag a tavasz óta húzódozó súlyos válságból való végleges kibontakozás előkészítésére vonatkoznak.

A helyzet roppant súlyosságát és teljes bizonytalanságát mutatja az is, hogy az elkövetkező hetek kétségkívül nagyjelentőségű s előreláthatólag izgalmas eseményeinek sorrendje és egymásutánja-kalendáriumszerű pontossággal még ma sem állapítható meg. E tekintetben csak egyetlen fix pont van eddig: szeptember 28-ika, a képviselőház összeülése s egyúttal a kormánylemondás bejelentésének dátuma. Minden egyéb csak találgatás. A lapok — leginkább bécsi forrásokból — különböző miniszteri tanácskozások, audienciák és pártértekezletek dátumait adják ugyan, ezek azonban semmiféle hivatalos, vagy illetékes megerősítést még nem nyertek s szintén alig tekinthetők egyebeknek, mint

a sötétben való tapogatózásoknak. Nemcsak a következő hetek, de a legközelebbi napok politikai eseményei tekintetében is teljes bizonytalanság uralkodott eddig s a legtöbb forgalomba került hírtéves volt. Csak most vannak hiteles hírek a legközelebbi eseményekről.

Ez események elseje a holnapi minisztertanács. Ez a minisztertanács a sürgősebb és fontosabb folyó ügyeken kívül — mint már említettük — a közös költségvetést tárgyalja, de kétségtelen, hogy a belső politikai helyzetet is megvitatják, mert Wekerle Sándor miniszterelnök bécsi audienciája küszöbön áll s a kabinetnek meg kell állapodnia a követendő irányelvekre és eljárásra nézve.

Ennek a hétnek ezek volnának a fontosabb eseményei, a következő hét pedig: a miniszterelnök audienciája és a közös miniszteri értekezlet. Bécsi forrásból ezt az audienciát szeptember tizenegyedikére, keddre jelezték, de hivatalos közlés erről nincs. Ugyancsak bécsi jelentések szerint Aehrenthal gróf külügyminiszter a közös miniszteri értekezletet is tizenegyedikére hívta volna össze a közös költségvetés tárgyalása céljából, de még ez sem egész bizonyos. Mai jelentések szerint valószínű, hogy a jövő héten lesz, de a terminus még nincsen fixirozva. A jövő heti események képezik azonban mindenesetre a politikai helyzet fordulópontját.

Beszámoló. Bohus Károly, a pancsovai választókerület függetlenségi és 48-as képviselője, tegnapelőtt tartotta meg kerületének két községében, Torontálmáson és Glogonban beszámolóját. Bohus a beszámoló beszédében részletesen ismertette a munkát, amelyet a parlament elvégzett s a feladatokat, amelyek még reá várnak — majd áttért a mai, az aktuális poli-

tikai helyzetre és kijelentette, hogy az önálló magyar nemzeti bank és az egyenlő választói jog hívének vallja magát. A fuziót csakis a függetlenségi párt érdekeinek sérelme nélkül, a párt elveinek tiszteletével és épségben tartásával képzelheti megvalósíthatónak. A választók mindketet községben bizalmat szavaztak képviselőjüknek.

Munkások nagybecskereken.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, szeptember 10.

Szép és szociális szempontból is nagyjelentőségű tervet munkál most Jankó Ágoston, a vármegye alispánja. A terv egyrészt az ő ideális nemes gondolkodására, másrészt kiváló szociális érzékére vall, a melylyel közügyekben a szépet és nemeset a gyakorlatilag hasznossal mindig olyan kiválóan tudja összeegyeztetni.

Most arról van szó, hogy Jankó Ágoston alispán tervbe vette, hogy Nagybecskereken munkásokorteket létesít, a melyeket igen olcsón bérbeadna, hogy ott a nép maga kertészkedve, megtermelje magának a szükséges konyhai veteményeket.

Hogy a kiskerteknek ez a rendszere milyen áldásos, arra nézve sok példa van külföldön, a nagy kulturállamokban, ahol régóta hozzájuttatták már a föld- és kertnélküli népet ilyen kiskertekhez, a melyben minden szükségességet megtermel magának. De nálunk Magyarországon is van egy-két város, ahol a kiskertek rendszerét meghonosították s itt is nagy áldást és kiváló hasznot jelent a földnélküli népre.

Akár az ipari munkásoknak, akár a szegény földnélküli mezőgazdasági munkásoknak, akár hivatalosoknak vagy más munkásoknak bizonyos fölemelő üdülést szerez egy darab föld, amely tele van ültetve mindenféle neki szükséges és hasznos veteménynyel, a melyet maga ápol, gondoz és maga számára termel. Ebben a ker-

A „TORONTÁL” tárcája.

A satnya.

A napfényes uton teljes erővel robgott az automobil. Szédítően kanyarodott a faszor szögélésénél s nagy porfelhőt hagyott maga után.

Egy kis házikó előtt, ahol a piszok, dudva lepelt el mindent, rongyos férfi ugrott fel és öklét rázza ordította:

— Banditák!

Egy boglyas paraszt volt, vad és kegyetlen arcu, rossz szemű, tipikus brutális alak; a mestersége mészáros, de a foglalkozása favágó. Nyomorúságosan élt feleségével és három gyermekével az utszéli putriban.

A kocsi vezetőjét egy kis jóérzés fogta el. Megállította a gépet s odaintette az embert.

— Ej mit, pajtás, mi bajod van velem?

A veres bajszú dühvel morogta:

— A géped, az ördög masinája, földi.

A vezető nevetve rázta meg a fejét.

— Ha az én gépem volna . . . A doktor Moschilde. Hát haragszol erre a veres masinára. Olyan is, mint a vér. De nekem semmi bajom vele . . . Aki alákerül, az bizony nem köszöni meg.

A zsebéből dohánypaxist vett elő, megkínálta a másikat. Maga meg tovább beszélt.

— De hát miért ne. Jól megfizetnek. Utoljára is annak jó, aki itt marad. Tavaly is Quenuben, egy gyereket levágott a gép. Az apja kapott ezer tallért. Ami igaz, igaz. Gyerek hamarabb van, mint pénz.

Az ember szippantott a burnótból, hosszút, mélyet, aztán gyűlölködve nézett a gépkocsira.

— Egyszer pórul jár. Egy puskalövés neki . . .

Megdörzsölte orrát a két ujjával és visszacamogott a háza elé. A gép elrobgott.

Bent rotogott a vacsora a tűzön; a felesége lármázott s éggett zsirszag buzlított ki.

Egyik sarokban két mocskos gyerek játszott, fésűtelének, rakoncátlanok. A macskát

kinózták. Távobbb egy harmadik kuporgott mozdulatlanul, szomorú és bágyadt szemmel nézte a többi.

A paraszt megállott egy percre és elnézte erőtől duzzadó két bocsát s apai büszkeséggel morogta:

— Nem adnám ezer tallérért egyiket se. Az átkozott kis fickók.

Aztán a szegény nyavalyásra pillantott s elkomorodott. Odavetette neki durván:

— Ezt olcsóbban is odaadnám.

S mint nap-nap után, ahányszor meglátta ezt a páriát, akinek épp olyan nehéz volt az élet, amilyen teher másokra is, így mordult rá:

— Te nyavalyás.

A vacsorát hamarosan felhabzsolta s magával vitte kutyáját az erdőbe. Az uton így tűnődött:

— Háromezer frank, ez az ára ennek a szép mezőnek, buzástól, mindenestől. Ez a darab föld elég, hogy jól megéljen belőle az ember, gyerekektől.

Egyre jobban izgatta a gondolat. Kalkulált, kombinált. De ilyen összeg, az csak álom egy rongyos koldusnak . . . Ah és hány gazdag van, aki szívesen megfizetné, ha egy poronty ott maradna elgázolva a porfelleg alatt.

Ennél a gondolatnál a homlokára csapott.

— Uristen, hisz így meg az éhségtől halnak meg.

Hirtelen mintha meghallotta volna két erős, falánk gyermeke éhes sirását . . . s ott volt a harmadik, a satnya . . . aki megkereshetné a többinek, ami kell . . . ha az úgy lehetne. Mire az életben az istenadta poronty? Teher csak magának is, szüleinek is. Ha megnő, dolgozni nem bír, koldus lesz, mások irgalmát tartja, az utszélen fog koldulni . . .

Ah, milyen jó volna neki is . . .

Ettől kezdve nap-nap után, ha a vörös automobil megjelent, mindig utána fordult, éhesen, vágyakozva. S lassan már szinte úgy érezte, hogy mikor elrobg örületesen, magával viszi a pénzét . . .

Végre kitört belőle az elszántság.

— Ha itt teszed meg, amit Quenuben, megkapom az ezer tallért.

Összeszedte minden esztét s okoskodott, mit kell tenni. Egész hozzá is szokott. Már természetesen találta a dolgot. És ahányszor ránézett a satnyára, mindig úgy tetszett neki, haragudnia kell rá, amiért nem tette még meg kötelességét.

De a gyerek, mintha yengült volna, sose ment ki a házból.

Düh fogta el, megverte, kinóztá.

— Tönkretesz a navalyás . . . Meglássátok, még tönkretesz.

Egy reggel megint új hírt hozott az automobilvezető. Saint-Martin-les-Brunaux mellett egy auto elgázolt egy asszonyt, meg egy gyereket s óriási pénzt fizettek érte.

Ez az utolsó lökés volt.

— Hát mindenki kap, csak én nem bírok hozzájutni? Csak én nem? . . . Hab, cudarság.

Egész éjjel nem aludt. Ott zugott fejében a satnya, a mező, az éretlenség, az automobil, mint valami örült forgószél.

Réggel az asztalra könyökölve, vérbe borult szemmel törte az agyát.

Végre tisztában volt mindennel. Megvolt a terve. Nagyon is könnyű lesz. Az asszonyt elküldi a háztól, a két kicsit bezárja, a satnyát meg kiteszi az ut közepére. A veres automobil minden nap ugyanabban az időben megy itt el . . .

Ah! és megkapja a pénzt és kicsoda öröm lesz az! Nem lesz többet ilyen szegény ördög, vége a szomorúságnak, a szenvedésnek.

Hirtelen rémületes sikoltást hallott be kívülről. Felriadt álmodozásából, kitört, kirohant s mint a szélütött, bámult maga elé. Nem értette, mi történt.

Vértenger az uton; por issza a drága kis vért. És két fia, két egészséges fia, összeroncsolt tagokkal fetreng a földön. És egyre távolabb vágat az átkozott ördög, egy sárga automobil, egy ismeretlen automobil, egy soha, soha többé eleje nem kerülő automobil. Guy de Taramond.

tészkesében van valami nemesítő és üdítő jelleg, a melyet mindenütt tapasztalnak, ahol ilyen kiskerteket létesítettek.

A kiskertekből a nép azután be tudja magának szerezni egész évi piaci szükségletét és pedig sokkal olcsóbban és sokkal jobb minőségben, mint ha a piacról venné. Ez az egyik szociális jelentősége a kiskerteknek.

A másik jelentősége pedig az, hogy az ilyen kiskertek mérséklőleg hatnak a piaci árakra s megőlik a piaci uzorát. A piacoknak a legnagyobb fogyasztója a városokban a szegény nép s mihelyt a kiskertek révén a vásárlók megcsappannak, a piaci uzorások a maguk rossz cikkeit, élelmiszereit nem tudják rásózni a szegény fogyasztókra, hanem kénytelenek egyrészt jobb minőségű, másrészt olcsóbb élelmiszert árusítani.

E rövid pár soros jellemzésből is kitűnik tehát, hogy milyen nagy jelentősége van a kiskertek rendszerének s annak a szép tervnek, a melynek Jankó Ágoston nemes lelkesedéssel Nagybecskerekén is testet akar adni.

Jankó Ágoston a kiskertek vagy munkások kertek céljára egyelőre a torontali helyi érdekű vasutnak a megyei kózkórház közelében fekvő négy katasztrális hold területű földjét akarja parcellázni s bármilyen szakmájú munkásoknak bérbeadni a legminimálisabb árban.

Ezt a területet, a melyet most egy darabban bírnak bérbe s a melynek bérlete most lejár, 200 négyszögöles parcellákra osztja az alispán, úgy, hogy 38 ilyen munkáskert lenne, a mely kerteket évi 10–10 koronáért bérelhetnének ki a föld- és kertnélküli emberek.

Az alispán a munkáskertekre vonatkozó tervét annyira kidolgozta, hogy a kertek kibérlésére már most jelentkezni lehet nála, aki tehát ilyen kert bérletére igényt tart, minél előbb jelentkezék az alispánnál, aki maga személyesen intézi a dolgot.

Az alispán a kiskertek eszméjét még szélesebb mederbe is fogja terelni s amennyiben a mostani kísérlet beválik, gondoskodni fog arról, hogy újabb területek biztosítassanak munkáskertek számára, hogy mindenki, aki ilyen kertet akar, hozzájuthasson s így ez a szép szociális intézmény minél nagyobb arányokat ölthessen.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 óráig kezdve az újak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 2/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig újak részére is Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 2/45 óráig. A kádifürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

Szeptember 11. Megyei áll. vál. ülés.
Szeptember 13. Közig. bizottság ülés.
Szeptember 14. Rendkívüli megyei közgyűlés.
Szeptember 25., 26., 27. A Magyar Földrajzi Társaság vándorgyűlése.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** Tizenegy esztendeje ma, hogy egy örült gonosztevő töre kioltotta Erzsébet királyné életét. A boldogult királyasszony mindig jóakarója volt Magyarországnak s ezt a jóakarót tehetsége szerint érvényesítette is többször, azért mindenkor megilleti a kegyeletos megemlékezés halála gyászos napján. Ezt a megemlékezést nem mulasztja el az ország s mindenütt kegyelettel áldoznak ma a boldogult királyasszony emlékének.

— **Görög keletiek ünnepe.** Görög keleti vallású szerb polgártársaink holnap ünneplik meg keresztelő szent János felvételének a napját, mely alkalommal délelőtt 10 órakor egy a belvárosi, valamint a Váralja-utcai görög keleti templomokban ünnepi istentisztelet tartanak.

— **Az ország tudósai Nagybecskerekén.** A Magyar Földrajzi Társaság nagybecskereki vándorgyűlése iránt az ország tudósai sorában rendkívül nagy az érdeklődés és már az eddigi jelentkezések szerint is tudományos életünknek fényes társaságát fogjuk vendégül látni Nagybecskerekén. A tudósok érdeklődését a nagybecskereki vándorgyűlés iránt legjobban bizonyítja, hogy alig történt meg a felhívás a jelentkezésre, hamarosan a következő kitűnőségek jelentkeztek:

Dr. Lóczy Lajos elnök, udvari tanácsos, a földtani intézet igazgatója, dr. Havassy Rezső, dr. Décsy Mór alelnökök, dr. Teleky Pál gróf,

dr. Cholnoky Jenő egyetemi tanár, főtitkár, Posta Béla egyetemi tanár, Gonda Béla min. tanácsos, dr. Bánó Jenő mexikói főkonzul, dr. Thirring Gusztáv, a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója, dr. Littke Jenő egyetemi asszisztens, a földrajzi társaság titkára, dr. Schwalm Amodé egyetemi asszisztens, dr. Massány Ernő és dr. Réthly Antal meteorológusok.

A jelentkezések most folynak szeptember 15-ikéig, a jelentkezések határidejéig a földrajzi társaság elnökségének a számitása szerint még legalább harminc-negyven jelentkezés várható. Szóval olyan nagy és diszes vendégserreg lesz három napon át Nagybecskerekén, a melyben a mi elhagyott városunknak nem igen volt része.

— **Esküvő.** Kovacevics Simón adai földbirtokos tegnap tartotta meg egyházi esküvőjét Pyra Lázár városi jövedéki hivatalnok kedves és szeretetreméltó leányával Juliskával. Az egyházi esküvő délelőtt 10 órakor volt a belvárosi gör. kel. templomban, ahol Sztraity György esperes fényes papi segédlettel eskette össze az ifjú házassagot.

— **A vármegyei közönyvtár és muzeum.** A muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője értesítette Torontál vármegyét, hogy a vármegyei közönyvtár és muzeumnak az alispán által fölterjesztett építési terveit és költségvetését Hültl Dezső építészeti országos főfelügyelő fölülvizsgálata alapján elfogadja és jóváhagyja, némely kisebb módosítással. Ennek folytán az alispán a szeptember 14-iki rendkívüli megyei közgyűlésnek előterjesztést tesz, hogy az építési terveket és költségvetést tegye a törvényhatóság magáévá és terjeszse azokat így a belügyminiszterhez is jóváhagyásra. Egyszersmind kéri az alispán a törvényhatóságot, hogy adjon fölhatalmazást neki, hogy azokat a munkálatokat, amelyekre a muzeum céljaira felretett alapokból fedezet van, e fedezet erejéig nyomban foganatosíthassa.

— **Népfelkelési szemle.** A város katonagyőseztálya ez uton is közhírré teszi, hogy a népfelkelők szemléje az idén október hó 17, 18 és 19-én reggel 8 órakor lesz a volt esküdszéki teremben és pedig az első két napon a nagybecskereki, az utolsó napon pedig a vidéki, népfelkelők felett fognak szemléket tartani. A szemlén szigorú büntetés terhe mellett minden népfelkelő köteles jelentkezni.

— **Az écskai izraelita templom felavatása.** Az écskai új izraelita templomot holnapután, vasárnap délután 3 órakor avatják föl nagy ünnepességgel. Az ünnepélyen nagy számmal vesznek részt úgy Nagybecskerekéről, mint a környékről.

— **A megyei virilisták névjegyzéke.** A vármegye alispánja közli, hogy a vármegyei legtöbb adót fizető bizottsági tagok 1910. évi névjegyzékének kiigazítása előtt az adóhivatali kimutatások a vármegye székházában, Farkas Vince vm. aljegyző hivatalos helyiségében közszemlére kitétek és f. évi szeptember hó 12-től szeptember hó 20-ig bezárólag bárki által betekintheők és ellenők észrevételek adhatók be. A megyei igazoló-választmány pedig f. évi szeptember hó 21-től 26-ig bezárólag naponta d. e. 10–12 óráig ugyancsak a jelzett helyen tartja üléseit. Mindazok tehát, akik az 1886. évi XXI. t. c. 26. §-a értelmében jogosítva vannak adójuk kétszeres beszámítását kérni, ezen jogukat legkésőbb 1909. évi szeptember hó 26. napjának déli 12 óráig az igazoló-választmány előtt szóval vagy írásban érvényesítsék, mert ennek elmulasztása esetén az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől az 1910. évre elesnek.

— **Beiratások az inasiskolákba.** A nagybecskereki iparos inasiskolában a beiratások szeptember 13-án és 14-én délután fél 5-től 7-ig eszközöltenek. A beiratási, illetve tandíj 3 korona, mely a beiratáskor lefizetendő. Az előadás szeptember 15-én kezdődik. A kereskedő tanonc-iskolában a beiratások szintén szeptember 13-án és 14-én d. u. fél órától 7-ig lesznek. Beiratási, illetve tandíj 12 korona, mely félévénként előre fizetendő. Az előadás szeptember 15-én kezdődik. Felhivatnak az iparosok és a kereskedők, hogy tanoncikat a fenti napokon beirassák, mert ellenesetben megbüntetik őket.

— **A cirkusz és a tüzoltóság.** A Willand-féle cirkusz most mint ismeretes 3 napig Nagybecskerekén ad előadásokat s tekintettel arra, hogy az előadásokat sátor alatt tartják s hogy nagyszámu közönség vesz részt azokon, a tüzoltó-parancsnokság szükségesnek találta, hogy a szokott óvintézkedéseket megtegye. Az elő-

adásokra ugyanis a tüzörseg a szokott készenlétben kivonul, hogy baj esetén azonnal kéznél legyen.

— **Országos vásárok.** A nagybecskereki rendőrkapitánysághoz érkezett jelentések szerint Pancsova városában folyó hó 23., 24., 25. és 26-án, Szerbkeresztúr községben pedig folyó 19-én tartják meg a legközelebbi országos vásárt.

Irodalom.

* **A katolikus szemle.** Hetedik füzeté most jelent meg a következő tartalommal: A modern ember Isten nyomain. I. Hájós Szaniszló. — A renetélet az egyházban, különösen hazánk földjén. I. Pámer László. S. J. — A szinpad. I. Radványi Teofil dr. — A finn-ugor népek dalaiból. Költemények. Bán Aladár. — A kötött sapka regénye. Elbeszélés. Angolból fordította M. Á. né. — Folyóiratok Szemléje. gd. Könyvismertetések és bírálatok. A Katolikus szemle a Szent-István-Társulat elnökségének felügyelete alatt s ugyanazon Társulat költségén adatik ki, mint a társulati tagok évi illetményének egy része. — Nemtagok számára előfizetési ára 10 korona. Megjelenik, a nyári szünet (július–augusztus) kivételével, havonként, összesen tehát tizszer, hat éves füzetekben. A szerkesztőséget illető minden küldemény a szerkesztő nevére a Társulat házába: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám intézendő; tagdíjak, előfizetések és reklamációk ugyanoda küldendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához címezve.

TÁVIRATOK

A politikai helyzet.

A holnapi minisztertanács.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökben ma a legkülönösebb érdeklődéssel néznek a holnap délelőtt 11 órakor tartandó minisztertanács elé. A politikusok a holnapi minisztertanácstól nagyjelentőségű határozatokat várnak. Azt mondják, hogy a kormány tagjai az előzetes tanácskozásokon már megálapodtak volna abban, hogy kibontakozás alapjául ismét azt fogja ajánlani a kormány, hogy a bankkérdés kikapcsolásának és alkotásának meg a választói jog reformja.

Lukács László Budapesten.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lukács László tegnap Budapestre érkezett és ismételtén azt a kijelentést tette, hogy neki nincs tudomása arról, hogy ő szeptember 17-ikén kihallgatásra menne a királyhoz. Lukács László különben azt mondja, hogy a válság megoldására legelső sorban a mostani kabinet van hivatva. Lukács kihallgatására vonatkozólag más forrásból azt jelentik, hogy Lukács már hétfőn, még Wekerle kihallgatása előtt jelenne meg a királynál kihallgatáson. Ez a hír azonban eddig még egyáltalán nem nyert megerősítést.

Wekerle és Kossuth tanácskozása.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökben azt hírszételik, hogy Wekerle Sándor miniszterelnöknek legutóbb Kossuth Ferencel folytatott tanácskozása a kibontakozás dolgában nem vezetett eredményre, mert Kossuth Ferenc a hírszételés szerint nem hajlandó a bankkérdés kikapcsolásába belemenni.

A kormány kibontakozási terve.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” ered. táv.) A kormány a bankkérdés kikapcsolása és a választói reform megalkotása alapján készített kibontakozási tervét, mint függetlenségi oldalról jelentik, a függetlenségi párt zöme nem fogadja el s így az e hó folyamán tartandó pártértekezleten ez az álláspont fog megnyilvánulni. A bankcsoport egyik vezérének a nyilatkozata szerint az ilyen kibontakozásról szó sem lehet. Az illető politikus a helyzetet nagyon súlyosnak mondja, miután a korona nem enged, a bankcsoport pedig szintén nem engedheti, hogy a bankkérdéssel tovább taktikázzanak.

A kormány lemondása.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” eredeti táv.) Egyes politikusok ma azt hirdették, hogy a helyzet a legutóbbi napokban annyira súlyosodott, hogy a kormány már a holnapi minisztertanácson előkészíti lemondását s azt Wekerle miniszterelnök keddi audienciáján benyújtáná a királynak. Utána azután nyomban Lukács kinevezése következne.

A nagygyakorlatok.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Gross-Messeritschből sürgönyzik, ma reggel fél 6 órakor királyunk Vilmos császárral, Ferenc Ferdinánd és Károly főherceg kíséretében automobilon a nagygyakorlatok színhelyére ment. A gyakorlatok az egész vonalon folynak, de a két tábor helyzetéről még nem lehet fízta képet alkotni.

A bosnyák alkotmány.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szerajevói jelentés szerint a közös pénzügyminiszter a bosnyák alkotmányra vonatkozó tervezetét már mindkét kormány elé terjesztette. Az osztrák kormány a tervezet ellen nem emelt kifogást, a magyar kormány azonban kijelentette volna, hogy jelenlegi ideiglenes helyzetében nem szólhat hozzá ilyen, a monarchia állami alaptörvényeit érintő tervezethez.

Az osztrák válság.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Bécsből jelentik, Bienerth báró osztrák miniszterelnök tegnapelőtt délelőtt az ifju csehekkel, délután pedig a tartománygyűlés német vezetőivel folytatott tanácskozást a cseh tartománygyűlésmunkaképességének helyreállítása dolgában. Illetékes helyről szerzett értesülés szerint a csehek határozottan elutasítják azt, hogy a vitás nemzeti kérdésekről Bécsben folytassanak tárgyalásokat, készek azonban egyes, a németek által támasztott követelések jogos voltát elismerni, mint például elsősorban a tartománygyűlés választmányi tagjainak a szaporítását s a pártvezetők konferenciájához is elvileg hozzájárulnak, azzal, hogy a követelések és a nemzetiségi kérdések Prágában tárgyalassanak. A németek követelése két főpontban csoportosíthatók, nevezetesen: 1. adassék nekik garancia arra nézve, hogy több közelebb meghatározandó követelésük teljesülni fog, elsősorban a német pártvezetők konferenciájának újból való helyreállítása a tartománygyűlésben, a választmány kibővítése és külön bizottság felállítása, mely a vitás nemzetiségi kérdések megbirálására küldendő ki, 2. hogy garanciák adassanak nekik arra nézve, hogy a többi összes nemzetiségi kérdésekre vonatkozólag tárgyalások lesznek Prágában.

Iswolszky berlini utja.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint a berlini „Lokal-Anzeiger”-nek Szentpétervárról jelentik, Iswolszky orosz külügyminiszter nyaralásából visszajövet néhány napra Berlinbe is el fog látogatni, a honnan e hó 16-án érkezik vissza Szentpétervárra.

Harc az északi sark körül.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) A mai jelentések szerint az északi sark két felfedezője, Cook és Peary között egyre élesebbé válik a vita s különösen Peary támadja igen hevesen Cookot. Pearynak ez a gyűlölséges viselkedése Cook-felé tereli a rokonszenvet a tudományos világban is s ma például az angol sarki klub elnöke kijelenti, hogy Peary egy szájhős.

A görög zavarok.

Budapest, szept. 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Athenből érkező jelentések szerint Konstantin herceg görög trónörökös felhívta az összes atheni csapatparancsnokokat, hogy adják át neki azok-

nak a tiszteknek a névsorát, akik az augusztus 27., 28-iki eseményekkel nem értettek egyet s akik távol tartották magukat a tisztek mozgalmától. A zavargó tisztek ellen indított mozgalom fejül egyes lapok Danklis vezérkari ezredest emlegetik. Hir szerint midőn a kormány tudomást szerzett a trónörökösnek a csapatparancsnokokhoz intézett felhívásáról, tervbe vette a nevezett csapatparancsnokoknak rögtön való áthelyezését.

A lövöpetri-i dráma.

Budapest szept. 10. (A „Torontál” ered. távirata.) A lövöpetri-i dráma ügyében, amelyben tudvalevőleg Róth Albert bérlet felelőségének a meggyilkolásával vádolják, a bíróság ma kezdte meg a tárgyalást. A mai tanú kihallgatások arról szólnak, hogy Róth Albert rosszul bánt a feleségével. A tárgyalás folyik.

Határidő-üzenet.

Budapest, szept. 10. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli záratkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre) 27.18 — — Buza (áprilisra) 27.46 — — Rozs (októberre) 19.12 — — Zab (októberre) 14.64 — — Tengeri (októberre) 14.18 — —

Közgazdaság.

□ **Ménváslás.** A megyei gazd. egyesület tudatja az érdekelt gazdaközönsséggel, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszterium folyó hó 21-én reggel 9 órakor Zsombolyán, szept. 22-én reggel 9 órakor pedig Nagybecskerekben ménváslást rendez, mely alkalommal a három és fél évet betöltött, de a nyolcadik évet még meg nem haladott koru ménnek, ha termékre, testalkotásukra és ártékintésükre megfelelőnek, meg fognak az állam részére vétetni. Figyelmebe ajánljuk ezt az olyan községeknek is, a kik kiszolgált ménjüket eladni óhajtják, mert mindenesetre jobb, ha ily módon adhatják el a feleslegessé vált jó községi mént, mintha vásárra viszik vagy kényszer-árverést rendeznek. Az állam által megvásárolt ménnek a helyszínén azonnal átvétetnek, a vételár pedig azon kir. adóhivatalnál fog kiutalványoztatni, melynél az eladó kívánja.

□ **A verseczi borászati kongresszus elhalasztása.** A verseczi országos borászati kongresszus a több oldalról kifejezett óhajnak engedve, de különösen külföldi borkereskedők kérelmére az 1909. évi szeptember 19. és 20-ika helyett 1909. november 21. és 22-ére halasztotta. A kongresszus végrehajtó-bizottsága különösen azért is döntött ily értelemben, mert novemberben már az új borok is behozhatók és a borvásár sikere, mely különben is fényesnek ígérkezett, még nagyobb mérvben biztosítva lesz. Az összes eddig jelentkezettek értesítést nyerne a kongresszus elhalasztásáról az eredeti program fentartása mellett. Jelentkezések november 5-éig elfogadhatnák.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken 1909. évi szept. hó 10-én megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 kgr.	13.—	korona
kétszeres		9.—	
rozs		8.70	
árpa		6.50	
zab		6.50	
kukorica		7.—	
repce		7.80	
széna I.		7.—	
II.		6.—	
szalma I.		5.—	
II.		5.—	
burgonya 1 kgr.		—10	
disznóhus I.		1.80	
II.		1.70	
marhahus I. 1 kgr.		1.20	
II.		1.12	
borjúhus I.		1.52	
II.		1.40	
juhhus		1.04	
zsir		1.60	

Ingtatlanok forgalma.

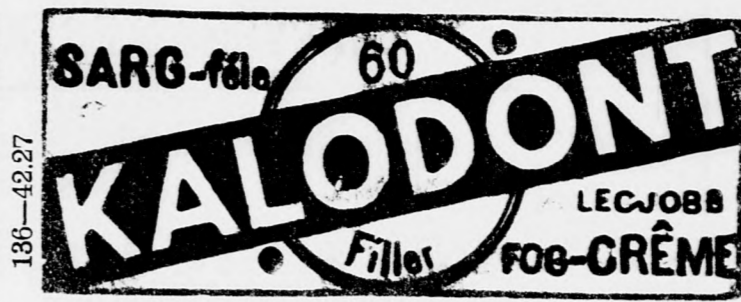
Nagybecskerek város területén 1909. évi szept. 4-től 1909. évi szept. hó 10-ig terjedő időszakban a következő ingatlanváltás történt: Özv. Hablik Györgyné szül. Szladszki Katalin tulajdonát képező 1892. ö. i. sz. házat megvette Ruzsa Sándor 1740 koronáért.

Bocsegacz Milán tulajdonát képező 1000 ö. i. sz. szérűskertet megvette Szelezsán Gyurica 940 koronáért.

Felölös szerkesztő: **SOMFAI JÁNOS.**

Nyiltér.

(E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

7582/1909. tkvi sz.

831-1.1

Árverési hirdetmény és feltételek.

A nagybecskereki kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. államkincstár végrehajthatónak Réti János bégaszentgyörgyi lakos végrehajtást szenvedő elleni 334 kor. 40 fillér tőkekövetelés és jár. iránti ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék területén levő, a bégaszentgyörgyi 629. sz. tjkvben A. I. 1. sor. 142-143/a hrsz. alatt felvett 1411 négyszögöl területű udvar és kert és az azon épült 56. öi. sz. ház 3400 korona kikiáltási árban **1909. évi szept. hó 29-ik (huszonkilenc) napján d. e. 10 órájkor** Bégaszentgyörgy község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitézött birtok a megállapított kikiáltási ár 2/3-ánál, vagyis 2266 kor. 67 fill.-nél alacsonyabb áron el nem adható.

2. Ha a kikiáltási ár fokozatos leszállítása következtében a legalacsonyabb árt elérő ígéret nem tétetik, a kiküldött az árverést felfüggeszti.

3. A kincstár, mint árverelő, bánatpénzt letenni nem köteles. Nem kötelesek bánatpénzt letenni az 1889:XXX. t.-c. 10-ik §-nak második bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1898:XXIII. t.-cikk alapján alakult Központi Hitelszövetkezet, a javukra zálogjoggal megterhelt ingatlan elárverezésénél. Abban az esetben, amelyben az árverelő a törvény értelmében a bánatpénzt elveszti, az e § szerint a bánatpénz letétele alól felmentett árverelő a tkvi hatóság felhívásának kézhezvételétől 8 nap alatt a bánatpénznek megfelelő összeget bírói letétbe helyezni köteles.

A most említettek kivül a többi árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10%-át, vagyis 340 koronát készpénzben vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. ig. miniszteri rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881:LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni és a vevő köteles nyomban a kikiáltási ár %-a szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi %-áig kiegészíteni. Ha ennek a kötelezettségének eleget nem tesz, ígérete figyelmen kívül marad és az árverésben, melyet haladéktalanul folytatni kell, részt nem vehet. Ha az árverés folytatásában senki sem tesz újabb ígéretet, előbb azonban más is árverelt, az ingatlant az által, illetőleg több ily árverelő közül a legtöbbet ígérő által megvettnek kell kijelenteni. Ha ez az ígéret a kikiáltási árt meghaladja, az előbbi bekezdés szabályait kell alkalmazni.

A vhn. 21. §. szerint a bánatpénz letétele alól felmentett árverelő a bánatpénz kiegészítésének megfelelő összeget nem köteles letenni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék tkvi irattárában és Bégaszentgyörgy község-házánál megtekinthetők.

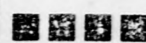
Nagybecskerek, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál, 1909. évi július hó 18. napján.

Rektorisz,

kir. törvényszéki bír.

VILLAND TESTVÉREK NAGY CIRKUSZA

NAGYBECSKEREKEN, A VÁSÁRTÉREN.

Folyó hó 10-én érkezik 22 vagonból álló külön vonattal és az
(827-2.2) nap este 8 órakor tartja

nagy megnyitó előadását.

Folyó hó 11-én második nagy előadás.

Vasárnap, 12-én két nagy bucsu-előadás.

Jegyek már kaphatók Mangold Lipót könyvkereskedésében.

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-u. 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással s nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYNÉ BRAJER MARIA.

920/1909. kig. sz.

824-1.1

Hirdetmény.

Az 1894. XII. t.-cikk 6. §-a értelmében a községi határban levő osztatlan közös legelőn a **legelő rendtartást** és a **legeltetés módzatait** a legelőt osztatlanul bíró birtokosság állapítja meg.

Felhívtnak tehát mindazon birtokosok, akiknek az osztatlan legelőben részük van, hogy az 1909. évi **október 7-én d. e. 9 órakor** Szerbneuzina község-házánál tartandó **közgyűlésen** jelenjenek meg.

Ezen közgyűlésen az iránt fog határozat hozatni, hogy:

1. A fennálló legeltetési jogosultságok értelmében ki hány és minő állapot van jogositva a legelőre kihajtani. A vitás legeltetési jogosultságok felett addig is, míg azok bíróilag rendeztetnek, a törvény 6. §-a értelmében a közigazgatósági hatóság (első fokon a járási főszolgabíró) határoz;

2. Mily feltételek alatt ruházhatja át valaki legeltetési jogosultságát másra;

3. A birtokosság a legelő használatából kifolyó ügyek intézésére szervezkedjék és külön végrehajtó szerveket válasszon-e?

4. Milyen összegben állapítsanak meg a közös legelő fentartásával, ápolásával s a pásztorok tartásával járó költségek.

A hozandó határozatra nézve a javaslatot a községi előjáróság fogja a birtokosság elé terjeszteni.

Szerbneuzina, 1909. évi szeptember hó.

Zsiva Kanacski,
községi előjáró.

UJ VÁLLALAT!

Tisztelt Cim!

Van szerencsénk becses tudomására adni, hogy mi folyó év augusztus hó 1-től kezdve egy üdvös bérletet nyitottunk és pedig villanyos szobacsengőyük működésének épségbeni tartásáról.

A bérlet a következőkből áll:

Minden egyes szoba vagy mellékhelyiség után egy egész évre 1 (egy) korona díj fizetendő. Lakások, melyek 8 szobán felül rendelkeznek, továbbá középületek városokban és községekben, nemkülönb a házteléfonok jókarbantartása külön megállapodás tárgyát képezik. A díj negyedévenként előre fizetendő.

Ezen fizetéssel szemben mi szavatolunk a csengőknek a jó működéséért.

Az anyagot, egymint: szálműködő, horgany, szénszorító, szén (de huzal nélkül), mi szolgáltatjuk díjmentesen a bérlet fejében. Azonban, ahol a bérlet kezdetén pótlás szükségeltetnek — mert csakis használható állapotban levő csengők vétetnek át — mi az ilyen hiányos villanyos szobacsengőkhöz a szükségeltető anyagokat gyári áron szállítjuk csekély munkadíj felszámítása mellett (csakis évi előfizetőknek); végül új bevezetéseket is eszközölünk.

Kiváló tisztelettel

KINDL F. és TÁRSA,

az állami elemi iskola épületében, a vármegye-házával szemben.

Telefon 189. sz.

768-10.4

Telefon 189. sz.

ELADÓ TELJES LAKBERENDEZÉS.

Négy szoba- és konyha-berendezés (darabonként is), zongora, elköltözés miatt azonnal eladó

Gizella-part 4. szám alatt.

829-3.1

6000/1909. sz. A nagyszentmiklósi járás szolgabírájától

Hirdetmény.

A vármegye alispánja folyó évi szept. 1-én 23955/909. sz. a. kelt rendelkezésével elrendelte a nagyörszi paplakhoz tartozó

istálló tatarozását

és megbízott az árlejtés kiírásával.

Ennélfogva a nagyörszi templom és paplakhoz tartozó istálló tatarozási munkálatainak foganatosítására árlejtést hirdetek s azt Nagyörs község-házánál folyó évi szeptember 16-án d. u. 4 órakor fogom megtartani. Megjegyzem, hogy a nagybecskereki m. kir. államépítészeti hivatal által felülvizsgált vázlatrajz és költségvetés Nagyörs község-házánál az árlejtés napjáig betekinthező.

1. Az árlejtés nyilvános; szóbeli, zárt ajánlatok nem fogadtatnak el;

2. Vállalkozók kötelesek a költségvetéssel megállapított összeg 10%-át készpénzben óvadékként letenni;

3. A tatarozási munkát az árlejtés napjától számított 3 nap alatt megkezdendő s legkésőbb folyó évi október hó 15-éig befejezendő;

4. A vállalati, illetőleg kereseti összeg a munkát végleges átvétele és a kereseti összegnek a kegyuraktól történt behajtása után fog kiadatni.

Egyéb részletes feltételek a szerződés megkötése alkalmával fognak megállapíttatni.

Nagyszentmiklós, 1909. évi szept. 4.

822-3.3

Hadfy, főszolgabíró.

1909. évi május hó 1-étől állandóan kapható!

Magyar forrás. **Hugyhajtó és hugysavoldó** Magyar forrás.

SZULTÁN-FORRÁS

Nagyon kellemes, tiszta ízű, szénsavban gazdag, dus Lithion-tartalmu ásványvíz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok esetében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kutkezelőség és központi iroda: **EPERJES**. Igazgatóság: **BUDAPEST, VI., Ferenc József-rakpart 22.** — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjessen: 74.

Telefon Budapesten 111-93.

Főraktár Nagybecskereken: **Ro'sa Béla** fűszerkereskedésében és azonkívül mindenütt kapható. 703-100.69

GYÁROSOKNAK, KERESKEDŐKNEK ÉS IPAROSOKNAK SAJÁT ÉRDEKÜK,

hogy gyártmányaikat, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék. — A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét.

HIRDETÉSEK FELVÉTELEK A „TORONTÁL” KIADÓHIVATALÁBAN.

